

Голові спеціалізованої вченої ради К 41.863.01 у Одеському
регіональному інституті державного управління Національної академії
державного управління при Президентові України,
д. політ. н., проф. Іжі М. М.

ВІДГУК

*офіційного опонента, доктора наук з державного управління,
професора, головного наукового співробітника науково-дослідного відділу
Національної академії державної прикордонної служби ім. Б. Хмельницького
Радченка Олександра Віталійовича на дисертаційну роботу
Н. А. Лужецької на тему: "Механізми реалізації державної політики
щодо протидії та запобігання наркоманії", подану на здобуття наукового
ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю
25.00. 02 – механізми державного управління*

Актуальність теми дослідження. Розбудова української держави у напрямі побудови демократичного, незалежного, правового та соціально орієнтованого суспільства, здатного гармонійно співвідноситися з викликами сьогодення, а також органічної інтеграції у європейське співтовариство вимагає значних зусиль, спрямованих на підвищення ефективності запобігання та протидії незаконному обігові наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів як гостро негативного явища, що створює безпосередню загрозу генофонду нації та національній безпеці країни в цілому.

Перебування українського суспільства в стадії перманентних реформ, політичних та економічних криз, революцій вже понад десятиліття призвело до збільшення розриву між бідними й багатими верствами населення, зубожіння переважної частини наших співгромадян, втрати соціальної адаптації та перспектив, що в умовах недостатнього забезпечення комплексних систематичних профілактичних заходів та відповідного фінансування органів публічної влади України суттєво впливає на поширення в державі наркоманії.

Державна політика України у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, збільшення обсягів вживання наркотичних засобів та психотропних речовин не за медичним призначенням характеризується недосконалістю існуючої системи інституцій та установ, відсутністю стратегічного підходу та

ефективної моделі координації, неврегульованістю багатьох правових питань функціонування механізму протидії наркоманії.

У зв'язку з цим тема дисертаційного дослідження Н. А. Лужецької "Механізми реалізації державної політики щодо протидії та запобігання наркоманії" є своєчасною та обумовлена нагальними потребами державотворчої практики щодо осмислення теоретичних і практичних аспектів удосконалення механізмів реалізації державної політики протидії та запобігання наркоманії в руслі соціально-економічних і політичних реальностей українського сьогодення. Дослідження обраної тематики обумовлене, зокрема, недостатнім використанням сучасних методологічних інструментів щодо вирішення зазначених проблем та потребою у застосуванні нових теоретичних підходів до державної політики України у сфері протидії поширенню наркоманії.

Актуальність теми дисертаційного дослідження підтверджується зв'язком з науково-дослідними роботами Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України в межах виконання комплексного наукового проекту «Державне управління та місцеве самоврядування» (ДР – ОК0201U004833), зокрема, науково-дослідних тем: "Сучасні підходи до використання ресурсного потенціалу регіонального управління" (номер державної реєстрації 0113U001740) та "Механізми горизонтальної взаємодії в системі публічного управління в умовах децентралізації влади" (номер державної реєстрації 0115U001261), в яких автор як виконавець дослідила взаємодію органів влади при реалізації державної політики з протидії та запобігання наркоманії та регіональні особливості виконання Стратегії Херсонської області щодо реалізації державної політики протидії та запобігання наркоманії.

Виходячи зі сказаного можемо стверджувати, що обрана тема дисертаційної роботи Лужецької Надії Анатоліївни є актуальною та своєчасною, а реалізація поставленої автором мети – обґрунтування теоретичних положень і концептуальних підходів стосовно вдосконалення механізму реалізації державної політики із протидії та запобігання наркоманії в умовах реформування системи державного управління України має важливе значення для розвитку державного

управління як науки та для підвищення ефективності державної політики України у соціетальній сфері.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність та новизна.

Проведений аналіз дисертації Н. А. Лужецької свідчить, що тема дисертації відповідає паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління, робота має логічну послідовність викладення результатів дослідження, а поставлені завдання є достатньо розглянутими і завершені конкретними висновками і пропозиціями. Дисертація є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке досить повно охоплює тему. Отримані результати мають наукове і практичне значення. Оформлення дисертації відповідає встановленим вимогам, робота викладена послідовно від поставленої мети до висновків і пропозицій. У дисертаційній роботі достатньо чітко визначені завдання державної політики України у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, виконання котрих верифіковано висновками і новизною. Одержані результати підтверджують досягнення автором поставленої мети дисертації.

Для реалізації визначених у дисертації мети й завдань було застосовано комплекс взаємопов'язаних загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціальних методів, зокрема системний; історичний; компаративний; діалектичний, логіко-семантичний; логічного узагальнення; аналізу й синтезу; індукції, моделювання тощо. Використання методу класифікації, поряд із методом систематизації, дало можливість узагальнити наукову літературу, нормативно-правові документи за темою дисертаційного дослідження.

З метою забезпечення достовірності первинних даних щодо державної політики України у сфері протидії та запобігання наркоманії визначено інформаційну базу дослідження. Наукові положення, висновки та рекомендації мають достатнє емпіричне та теоретичне обґрунтування, що обумовлено використанням значної кількості наукової літератури, законодавчих та підзаконних нормативних актів України, правових актів та міжнародних документів за темою дисертаційного дослідження (близько 200 джерел), що дало

можливість автору системно підійти до досягнення визначеної мети, дослідити різні аспекти обраної тематики та запропонувати власні шляхи удосконалення державної політики України щодо боротьби з поширенням наркоманії, незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Для науки державного управління, зокрема спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління, цінним є розвиток понятійно-категоріального апарату державної політики України у сфері соціально-економічного розвитку. У першому розділі роботи проаналізовані такі ключові поняття, як "наркоманія", "державна політика", "механізми реалізації державної політики", з урахуванням специфіки самого явища наркоманії, особливостей причин її виникнення і поширення, удосконалена дефініція державної політики у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Заслугове на увагу запропонована класифікація причин виникнення наркоманії, шляхом її систематизації та доповненнями з точки зору державно-управлінського підходу (сс. 56–62); дослідження основних факторів сприяння поширенню цього соціального зла (сс. 69–76); а також пропозиції щодо вдосконалення профілактично-просвітницької діяльності з протидії та запобігання наркоманії (сс. 123; 181–195).

Варто відмітити, як позитивний аспект, обґрунтування взаємозв'язку між показниками поширення, розладів психіки від уживання наркотичних речовин (наркоманії) та традиціями, наявними соціальними проблемами, організаційними заходами, якістю профілактичної роботи суб'єктів реалізації державної політики запобігання та протидії наркоманії (с. 127–135), на підставі чого зроблено висновки, що наркологічна ситуація істотно залежить від тих політичних та соціально-економічних подій, які переживає народ нашої країни (с. 136). Доведено, що ефективність державної політики протидії та запобігання наркоманії перебуває в прямій залежності від скоординованості дій суб'єктів її виконання (с. 49).

Особливої уваги заслугове здійснений комплексний аналіз та запропоновані напрямки вдосконалення державної політики України у сфері боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів (сс. 175 – 191), насамперед, обґрунтування комплексного

підходу до вдосконалення механізмів реалізації державної політики протидії та запобігання наркоманії в умовах реформування системи державного управління України (сс. 185–192); запропонована автором теоретична модель національної системи протидії та запобігання наркоманії із застосуванням комплексного механізму реалізації відповідної державної політики на основі міжсекторальної взаємодії (с. 186).

Одержані в ході дослідження результати практично повністю викладені в тексті дисертації та у здійснених публікаціях, ґрунтуються на проведеному дослідженні. Автореферат також відображає зміст, основні положення і результати досліджень, викладених у дисертаційній роботі.

Значимість результатів дослідження для науки та практики.

Наукова значимість дисертації Н. А. Лужецької полягає у розробці теоретичних засад державної політики у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень опонованої дисертації підтверджує їх практичне використання. Висновки та пропозиції, одержані в процесі дослідження, спрямовані удосконалення напрямів державної політики України у сфері протидії та запобігання наркоманії можуть бути використані в роботі її органів на регіональному та загальнодержавному рівнях. Частина отриманих результатів знайшла практичне застосування в практичній діяльності Департаменту охорони здоров'я Одеської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження від 14.04.2017 № 01-15/795); Вінницького обласного наркологічного диспансеру Вінницької обласної державної адміністрації (довідка про впровадження від 18.04.2017 № 1/1-167); Херсонського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади (довідка про впровадження від 28.02.2017 № 01.19/32); Херсонського національно-технічного університету спільно з Варненським економічним університетом в м. Варна, Болгарія (Акт впровадження від 03.10.2016 № 137).

Повнота викладення положень дисертації в опублікованих працях.

Основні положення дисертаційної роботи достатньо повно викладені автором в

авторефераті та у 19 наукових працях, зокрема, 8 фахових статей, з яких 5 опубліковано у наукових фахових виданнях з державного управління та ще одна – у зарубіжному науковому часописі. Зміст автореферату відображає основні положення дисертаційної роботи.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертаційної роботи.

Попри достатній рівень обґрунтованості переважної більшості теоретичних та методичних питань, висновків, рекомендацій та пропозицій, слід відзначити також певні недоліки, окремі дискусійні та недостатньо аргументовані положення:

1. У вступі автор згадує лише 5 науковців, які безпосередньо займались проблемами формування та реалізації державної політики у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Водночас виокремлюючи фахівців з державного управління, варто було б зазначити й дослідників суміжних наукових галузей – правників, соціологів, психологів тощо, тим більше, що в огляді дискурсного поля фахівці зазначених наукових галузей представлені та проаналізовані доволі широко.

2. На стор. 63 автор зазначає, що "наркоманія – це цілий механізм, спрямований на знищення суспільства", що виглядає як необґрунтований постулат, оскільки спрямування на знищення суспільства передбачає наявність відповідної мети та суб'єктів, що ставлять таку мету. Між тим, суб'єкти діяльності з поширення наркоманії ніколи свідомо не ставили таку мету, оскільки їхня справжня мета – це отримання незаконних надприбутків. І вже побіжним ефектом такої діяльності є загроза знищення суспільства.

3. На Рис. 1.1. наведено механізми державного управління (с. 73), що базуються на поділі за функціональним призначенням та суб'єктом управління. Проте якщо за функціональним призначенням ці механізми названо (економічний, правовий тощо), то за суб'єктом управління вказані лише самі суб'єкти, а механізми, які ці суб'єкти використовують, не названі. Доцільно було б також хоча б узагальнено охарактеризувати кожен із зазначених механізмів у тексті підрозділу. Крім того, на рисунку не вистачає ще однієї групи механізмів

сторінці 4 науковці названі повністю з прізвищем, ім'ям та по батькові. В роботі мають місце повтори, зокрема, перелік механізмів протидії та запобігання проявам наркоманії зі стор. 123 практично повністю повторюється на стор. 184. (п.3.3.).

5. Таблиці 2.1. – 2.6. на стор. 130–135 містять статистичні матеріали, але не мають зазначення, з якого джерела вони запозичені, а також обмежуються 2016 роком, в той час як на березень 2018 р. вже існує відповідна офіційна інформація.

Разом з тим, наведені зауваження не знижують наукової та практичної цінності дисертаційної роботи Н. А. Лужецької та не відбиваються на загальній позитивній оцінці роботи.

Загальна оцінка дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Н. А. Лужецької є самостійним, завершеним, комплексним дослідженням, актуальним за темою та розглянутими проблемами, в якому представлені отримані автором нові науково обгрунтовані результати, що мають вагомий внесок у вирішення завдань державної політики України у сфері соціально-економічного розвитку в контексті європейської інтеграції. Практичну цінність дисертації підтверджено довідками про впровадження результатів дослідження у діяльність державних установ. Викладене дозволяє зробити висновок про відповідність дисертації вимогам п.п. 11, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 зі змінами, а її автор Лужецька Надія Анатоліївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00. 02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент

головний науковий співробітник
науково-дослідного відділу
Національної академії державної
прикордонної служби ім. Б. Хмельницького,
доктор наук з державного управління, професор,
Заслужений працівник освіти України

О. В. Радченко

